

56.

515.

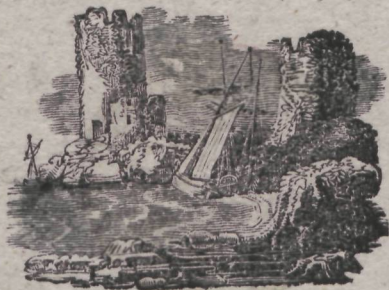
N°. 56.

Weikise

Hanso Luggu

tühja sare peäl.

Tartus, 1839 aastal.

Trükkitnd Lindworsi pärriatte kirjadega.

Der Druck ist unter der Bedingung gestattet, daß die
gesetzliche Anzahl Exemplare der Censur-Comität abgeliefert
werden.

Dorpat, am 13. April 1839.

(L.S.)

M. v. Engelhardt,
Censor.

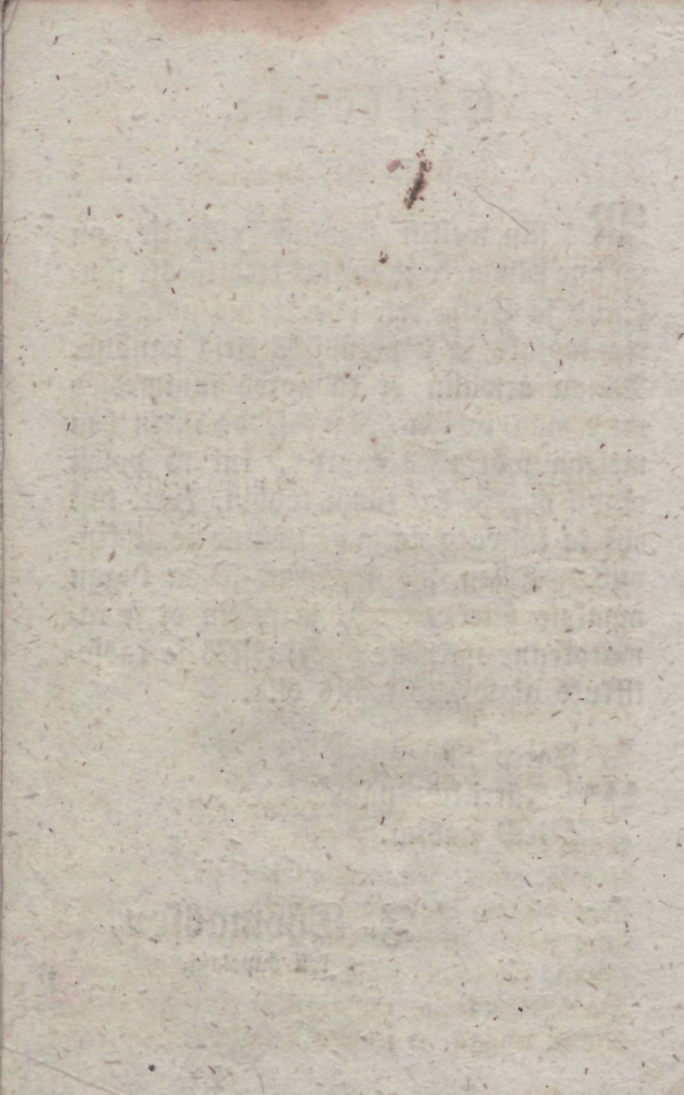

G e s t k ö n n e .

Mis siin weikise Hansust kulutakse, on mõnne kümmeaastat teed tõeste sündinud ja Saksa keele iseseärranis nore rahwa kasuks ja õppetuseks kirja pandud. Minna arwasin et ka nored innimesed meie maa-rahwa hulgas sedda juttu heamelega wõttaksid kuulda, kui tõ polest mahti on, ja kui tühhi lobbin, kurri lust ehk ka kõlwato nalja heitminne peäle kipub. Dllen siis sepärrast sedda luggu maakele üllespannud, ja sowin et se ramatokenne mitmele õppetuseks ja kassolikkuseks aiawiteks wõiks olla.

Tarto linnas,
11^{mal} Jürri-kuu päwal
1859 aastal.

J. Thomason,
kõli õppetaja.

Esimesne peatük.

Rohhelinne saar.

Maesel Hansul sündis jubba lapssepõlves suur õnnetus. Ühhe sare peäl piddi ta üksi kaua aega ellama. Rided, mis ta siin kandis, ollid karwatsed, mis ühhe kannepise wöega kehha ümber kinni kõitis. Ringade assemel kandis ta puust tehtud taltad, mis nahk rihmadega palja jalge alla kinni sidus. Hanso toit olli: falla ja rohho jured. Leiba temma siin nähha ei saanud. Rihhawette pühhade aial söi siin ja seäl mõnni paar munne. Mu jomaaeg temma keelt ei jahhutanud, kui agga selge hallika wesssi. Sängi assemel olli temmal siin sammaldest tehtud asse, kelle peäl temma maggas. Hanso issa maja olli ühhe mäe peäle ehhitatud, kust sedda rohhehist saart wöis nähha. Innimesi seäl peäl ei eklanud. Mõnnikord sõitis Hanso issa senna, paio wössufessi, korwi teggemisse tarwis toma, ja wöttis ennamiste ifka omma poega kaso, kes temmal sõuda, ning wössufessi leigata, aitas; sest temma teggi sedda iggakord, feige surema lusti ning römoga. Ühbel öhtul ütles issa: „Kui homme ni illus ilm on, kui tänna, siis lähme jälle senna sare peäle.“ Kui Hans sedda kulis, römustas ta ennast selle reisi talle ni wägga, et temmal feigel ööl unni peäle

ei tulnud. Teisel päeval, õige warra, kandis jo keif pati, mis arwasid endil ial seäl tarwis ollewad. Siis tõi Hans weel omma ue sui kühbara, kelle peäle weike ödde rohhelisfe paela nööpnöelaga olli kinni pistnud, ning kandis ka pati. Issa ütles: „Hans wotta weel paar korwi kasa, sest meil saab neid tarwis ollema.“ „Mis tarwis?“ küsis Hans. „Kül saad nähha“, kostis issa naerates. „Kas sinna siis sedda ei ussu, et minno ettewõtminne hea on?“ küsis issa Hansult. „Sinna teed minnoga nenda, kui palju innimesfi Jummalaga, kes jo enne aego teada tahtwad, mikspärrast temma ühte ja teist asja ni seab ning sündida lassfeb. Te sinna agga nenda, kui minna käsfin, kül siis saab wiimaks keif hea ollema“, ütles issa Hanso wasto. Hans läks, ning tõi korwid. Nüüd teggi issa omma pojaga minnekfit. Emma ja lapsed saatsid neid ni kaugele kui merre ärde, padi jure, ja sowisid neile head teed ning rõõmsad taggastullemist. Hans hakkas kohhe ni kõwwaste söudma, et wessi möda filmi mahha jooksis.

Pea saiwad nemmad senna sare alla, ja juhtusid kohhe selle kohha peäle, kus keige parremad paiud kaswasid, astusid padist wälja, pannid tedda nõriga ühhe paiopuu külge kinni, ja hakkasid nüüd töle. Issa raius firwega paioksi mahha, ja Hans köitis neid jälle wõsudega kokko. Kui temma jo keif olli kokko köit-

nud, siis kandsid keik kimbud omma weikise padi sisse. „Se on hea, armas laps!“ ütles issa; „sest lapsed peavad omma wannemaid ikka aitama.“ Kui nüüd keik paiud ollid pati kannud, ütles issa: „Tulle nüüd Hans, ja hakkame launat piddama!“ Hans-tulli, wöttis frusiga püma, murdis leiba tükkiks, panni senna sisse, ning wiis ühhe sure paiopuu alla, kus nemmad söma hakkasid. Enne kui toito wötsid, langesid põlwili mahha, ning teggid palwet. Kui ollid möllemad sõnud, ning Summalat se eest tännanud, ütles issa: „Nüüd tahhan minna sulle weel suurt rõmo teha! So need korwid padist, ja tulle minnoga!“ Issa wiis Hanso ühhe räggastikko sisse, kelle kessel üks illus rohelinne paik olli, ja kelle peäl need keige kallimad pähkle puud, täis furi pähkliid, kaswasid. Mis rõmo Hans siin tundis, wöib kül igga üks arwata. Siin hakkas ta neid mahha kukkanud pähkliid rohho seest ülles noppima, ja söma. Katki hammustades leidis ta, et neil kahhefordne koor olli, ning küsis isalt: „Miks pärrast on Summal selle tume ümber kahhefordset koori, üht ni wägga wiha, ja teist kitorwowa, lonud?“ „Armas Hans“, ütles issa, „Summal on sedda keik meie kasuks teinud. Olleks neil mitte nisuggust wiha koori ümber, siis sööksid jo rottid, ja muud teised ellajad neid keik ärra; agga nüüd, kui üks rot ehk hiir tedda lähheb närrima, siis leiab ta koori wiha olle-

wad, jättab tedda mahha, ning lähheb omma teed. Ja siis tahhab Summal meid weel selle läbbi õppetada, kuidas meie keif wiha ja kõw-
wa, mis siin ilmas meie ülle tulleb, peame wasto wõtma; ja ni kui meie neid pähkliid wiha ning kõwwa koore pärrast, ärra ei põlga, waid neid ikka armsaks peame: nenda peame meie ka keif kurja, mis siin maa peäl meie ülle tulleb, röömsa süddamega wasto wõtma. Esialt näitab se meile kül wiha ollewad, agga peame tõest uskma, et se magguš tuum ikka wiimaks ennast ilmutab, ja meile kasso ja õnnistust toob." Issa läks nüüd puu otsa, ja hakkas ühte ossa teise järrel rapputama, ja Hans korjas keif pähkliid kokko omma korwi sisse, mis mahha kukkusid. Kui temma korw jo täis sai, siis wiis ja kallast ta need pähkliid padi sisse, ja tulli jälle ussinaste taggast, teisi korjama. "Oh mis rõmo saab kakkis emma tundma, kui ni paljo pähkliid kojo wime!" ütles Hans issa wasto; "ja mis sawad minno wennad ja õed rõmo pärrast ütlemä, kui minna neile ni paljo pähkliid wälja jäggan! Suremad rõmo ei wõi maa peäl ennam leida, kui sedda: teistele rõmo tehha!"

Teine peatük.

Kange tuul.

Kui Hans ja temma issa pimmedas metsas pähkliid korjasid, tõusid ilma nende tähhele

pannematta maa poolt mustad pilwed ülles. Hans olli jälle ühhe korwi täie pähklidega pati läinud, ja kui ta omma korwi tühjendas, tõusis äkkiselt üks kange torm, kiskus padi lahti, ja aias sure merre peäle. Hans ehmatas wägga, ning karjus ni kõwwaste, kui ta agga ial joudis. Kui temma isä sedda kiskendamist kulis, jooksis kohhe merre ärde, agga ei wöinud tedda mitte ennam aitada, sest laened ollid tedda jo kest merre peäle aianud. Isä näggi kül waest lapsokest omma käsä, kord taewa pole tõstwad, kord jälle maa pole wälja sirrutawad; agga temma heält ei wöind ta kange tule ning merre kohhisemisega mitte kuulda. Ühhe silma pilkoga tõusis suur pimmedus ülle keige maa ja merre. Helledad walgud löiwad kange mürris-tamisega merre sisse, ning andsid walgust, musta pilwe ning merre lae edele. Wälgo lömisega ajal näggi isä weel mönni kord pati, ja waest õnnetumat Hanso, käsä wälja sirrutawad; sest temma walgid särgi warrustid wöis jo kangelts ärra nähha. Nüüd hakkas ni kange wihma saddama, et isä ennam omma poega, egga pati ei wöinud nähha. Iggaüks wöib nüüd arwata, kuidä isä südda sees nuttis! Trööstimatta läks temma paiopuur alla, kus ta kui pool surnud mahha langes, ning keige surema kurbdusse ja süddame wallo sees ömaja piddas. Hanso emma, ja temma õed ning wennad ollid koddo wägga murret täis, kui

nemmad wihma pilweid rohhelisse sare kohhas naggid, kangeft wälko löwad, ja kuulsid kõwast mürristawad. Kahwatand näoga, ütles emma laste wasto, kes kui õhemäegad wärrisefid: „Minno armad lapsed, palluge Jummalat et temma teie issa ja wenda omma warjo alla wõttaks, et neil middagi kahjo egga kurja ei sünni.“ Emma lastis ennast laste keskele põlwili mahha, tõstis omma käed ülies taewa pole, ning ütles: „Issand hallasta nende peäle, ja olle neile weel armoliine.“ Kui ilm jo ennast lahutama ja saar ennast näitama hakkas, siis watasid nemmad ärrawässimatta aknadesst wälja, agga ei näinud mitte pati. Hanso emma olli ni kurw, et temmal keigel sel õsel unni peäle ei tulnud. Teisel hommikul, õige warra, läks jälle watama, agga weel ei olnud pati nähha. Kui ta neid weel löüne aial ei näinud tullewad, jooksis ta Kaarle, Hanso risti issa, jure, ja faebas temmale omma hädda. Karl ehmatas wägga selle ülle — nõkkutas peaga — ja ütles: „Se on-imme asfi, et nemmad weel koddõ ei olle! Minna tahhan senna minna watama, mis seäl ni faua teggewad.“ Temma wõttis lootsi, ja sõudis senna.

Rüüd wast said sedda õnne, et pati naggid kaugele tullewad. „Jummal olgo tännatud,“ ütles emma. „Karl ei tulle mitte üksi! Rüüd on keif hea!“ Täis suurt rõmo, läks temma lastega merre ärde. Kui paat jo maa liggi

jõudis, küsis emma: „Kus on Hans?“ Issa, silmist ni walge kui üks furnud, watas temma peäle, ja ei sanud mitte sanna suust wälja, sest se suur murre ja kurbdus olli tedda keletumaks teinud. Karl ütles Hanso emma wasto: „Summal trööstigo teid teie kurbdusse sees! Merre laened on wistist Hanso ärra neelnud. Undke endid agga Summala tahtmissse alla, sest mis temma teeb, on keif hea! Hans olli siin maa peäl kül üks hea ja wagga laps, ning temma käsfi käis heaste; agga nüüd on temmal seäl üllewel, seäl taewas, weel tuhhat kord parem!“ — Emma ei tahtnud ennast trööstida lasta, sest temma murre olli ärraarwamatta suur, ja raske. Keif nutsid wagga halledaste. Wiimaks leitsid wannemad ning lapsed tröösti selle mötte jures: Se olli keif Summala tahtminne! Temma on tedda ennese jure wõtnud, kus meie üksford üht teist jälle nähha same.

Kolmas peatük.

Kiwwi saar.

Keif mötlesid Hanso merre põhjas hingawad, agga temma ellas weel. Igga silmapilk mötles Hans, kui ta padiga laenete wahhele juhtus, merre põhja minnewad. Omma sure hädä sees, olli temma omma käed taewa pole wälja sirrutanud, ning Summalalt armo ja hallastust pallunud. Nüüd sündis, et se kange tuul padi kiwwidi otsa ajas, kus temma finni

jäi. Kui Hans sedda näggi, et paat finni olli, fargas ta kōhhe seest wälja, ning hakkas katsuma weest läbbi, maa pole minna. Kui sare peäle sar, langes ta põlwili mahha, tõstis ommad silmad ja käed ülles taewa pole, tännas Summalat ning ütles: „Sinna armas Summal, kelle sanna tuul ja merri kuulwad, sinna kuulsid minno palwet, kui minna sind appi hüütsin! Sinnul olgo tänno iggawest!“ Nüüd watas Hans omma padi peäle, ja leidis et ta laenetest kahhe kiwi wahhele, õige kõrwast olli finni tõugatud. „Armolinne Summal,“ ütles temma, „se leige targem laewamees ei oleks mitte parrem oškand sedda pati senna kahhe kiwi wahhele juhhatada! Kes andis tulele ja laenetele sedda käsko, et nemmad mind piddid seia toma? Olleks padikenne mitte seia juhtunud, seis olleks minna tõest piddand merre põhjas hingama! Keif minno elloaeg tahhan minna sind se eest tännada!“ Nüüd jäi se kange müristaminne waissemaks, ning päike hakkas ennast pilwede wahhelt näitama. Hans watas seält merre peäle, ning näggi sedda rohelist saart omma suurte pudega, mis ni suur paistis ollewad, kui üks tüf rohelist sammalt, mis temma omma sui kühbara sisse olleks wõinud mahhutada; agga omma isfa maia ei ullatand ta mitte näggema. „Oh minno armas Summal,“ ütles Hans, „kui kaulgel pean minna omma wannemattest, õedest ja wennadest olle-

ma!" Merre wood jäid ikka pikkamisse waitse-
maks, ja kui merri õige waitne olli, leidis Hans
omma padi kuiwa maa peäl ollewad; temma
tulli kiwvi sare peält, ning astus pati, ilma
et temmal middagi kartust olleks olnud. Padi
põhhi olli kiwwide otsas purruks läinud, nenda,
et paljo pähklid wälja kukkunud, mis jälle maast
ülles korjas. "Minno Summal," ütles poisi-
fenne, "sedda pati ei wõi ma mitte ennam pru-
kida! Minna ollen siin sare peäl kui wangis.
Minna pean wistist keige omma elloaia siin olle-
ma, ja ei ussu mitte, et ennam wannemaid,
õddesi ja wendasi nähha saan!" Temma seisis
wälja sirrutud kättega padikesse sees, kuiwatas
filmi weest, mis sure halledusse pärrast wälja
jooksis, watas taewa pole, ja näggi ennese ees
wikkerkari, ja ütles: "Oh minno armas Sum-
mal, kui illusad on sinno immeteud; kuidas
woiksin minna, sedda nähhes weet täis kurbdust
olla! Sest nenda kui sinna wihma järrel päwa
paista, ja mürristamise ning walgolõmisse
järrel wikkerkari nähha lassed: nenda sadad sa
ka wiimaks meile, kui hädda aega olleme wäl-
jakannatand, rõmu päiwi. Keif hädda, mis
ial minno peäle lassed tulla, wöttan ma rõõmsa
süddamega wasto; sest sinna olled mind sur-
mast ärra peäsinud, ning minna ussun kind-
laste, et sinna ka edddespidi mind ei ilma ab-
bita jätta. Sinno holeks annan ma omma
ihho ja hinge!" Müüd hakkas jälle tõle; kandis

keif asjad, mis patis ollid, ja ka need padi tük-
 tid, kiwwi sare peäle, ning kui õhto kätte sai,
 mötles ommas süddames: „Summal on minno
 eest seia sadik murret kannut, temma saab mind
 ka weel eddespidi arwitama, sest temma ar-
 mas poeg ütleb: „Ärge murretsege mitte teise
 päwa eest!“ Hans lugges nüüd omma õhto
 palwet, andis ennast Summala kaitsemise alla,
 ning uinus maggama.

Heljas peatük.

Hans kõnnib sare peäl.

Hans maggas sel õsel wägga heaste, et
 wägga wässind olli, ning näggi paljo und.
 Walf ning merre laened ollid temmal ifka weel
 filmi ees. Kord näggi temma unnes, et keige
 omma laewaga alla waus; kord tulli temmal
 ette, et paat kiwwidest sai purruks lödud; ja
 wasto hommikut näggi temma unnes, et jo
 kodd olli, omma wannemaid, õddesi ning wen-
 dasi näggi rohho aedas ollewad, kus keif sugu
 illusad wiljapuud kaswasid. Issa seisis ühhe
 sure õunapuul oksa peäl, ning rapputas sedda-
 sammo. Dunad, mis rohho sisse kukkusid, ol-
 lid peält nähha ni illusad, kui kulla tükkid.
 Emma ning lapsed korjasid neid rohho seest kof-
 ko, näggid Hanso, ning terwitasid tedda. Issa
 tulli puuotlast, ja andis temmale kät, ning
 emma pakkus temmale keige suremaid õuno,
 mis temmal agga ial olli, ja kui Hans käed

wälja firrutas, neid wastowötta — ärkas ta ülles, pöris ommad filmad merre pole, ja kui muud ei näinud, kui agga taewast ja wet, siis läks südda jälle furwaks, ja hakkas halledaste nutma. Kui Hans merre kajakaid näggi lendawad, ütles temma: „Oh teie armad linno- kessed, oh peaksite teie siit woima terwisid ning teadust minno wannemattele wia, et minna weel ellan!“

Peäle sedda toufis ta ülles, lugges omma hommiko palwet, ning hakkas söma. Muud temmal ei olnud, kui pähklid ja üks tükkifenne leiba. Nüüd mötles temma ommas meles: „Minna tahhan möda saart kõndima, minna, minna ehk juhtun mõnne wiljapuu leidma, kelle wiljaga ennast ni kaua wõiksin üllespidada, kui Summal mind siit üksford saab ärra peäsi.“ Poisifenne wöttis nüüd tükkifest leiba, ja ni paljo pähklid, kui agga tasku mahtus, otjis ommale keppikesse, ja allustas nüüd omma reisi, mis wägga waewalik olli; fäst ferd pididi läbbi tümma soode, ferd jälle ülle kõrge mäede minnema. Mõnned mäed ollid ni kõrged, et teed nende otsa ei leidnud. Ei innimesi, egga ka metsaellajaid juhtund kussagi näggema. Siin ja seal leidis mõnne weikse männakesse kastawad, kelle ülle ennast weel rõmustas. „Armas Summal,“ ohkas ta, ülles taewa pole wates, „kui minna kaua aega siin pean ollema, siis kül saap nälg minno ülle otsa teggema!“ Hans läks

nüüd jälle eddasi. Pääw paistis ni pallawaste, et higgi möda filmi mahha jookšis, ning peäle sedda olli temmal weel fange jänno. Keif need kohhad ollid ni kuiwad, kui tullega ärra kõrwe- tud. „Armas Jummal,“ öhkas temma, enne kui nälg mind tappab, saan minna wistist joma kirge ärra surrema! Mita mind armas taewane Issa!“ Kui temma jälle tükki maad olli eddasi läinud, leidis ühhe hallika, kellel ni selge weessi olli kui üks keige selgem jäe klas. Istus nüüd seie mahha, jahhutas ennast, ning hakkas nüüd omma jänno kustutama. Pärrest sedda söi pähklid ja tüf leiba, jõi jälle, ja ütles: „Oh sinna armolinne Jummal, kui wägga tannan sind selle kalli jomaai eest! Mi kaua kui sin ollen, ei sa minnul mitte weest pudu ollema; agga kui kaugele ullatan selle leiwa ja pähklid- dega? Dimmetegi sinna, kes sa minno joma kirge ei olle lasknud ärra surra, saad ka mind nälja surma eest hoidma. Keif abbi tulleb sin- nult nenda, kui miuno kallis emma ütles, ja on kui kää rahha, et sinna ka eddespidi weel tahhad arwitada.“

Möda hallikad eddasi minnes, tulli Hans ühhe weikse kuse metsa sisse, kus se puhhas weessi, ühhe kaljo seest wälja kees. Siit läks temma möda sedda kõrged mägge üllesse; liggi kolm tundi, enne kui mäe otsa sai. Kui ta siit filmad merre peäle heitis, olli temmal öige hirm, alla watades; agga süiski ei heitnud

temma omma meelt ärra, waid ütles: „Du mind Jummal merre laenede seest wälja peästnud, siis saab temma mind ka siin hoidma. Seäl kufede al, hallifa ümber tahhan minna ömaja piddada, ning senna keif omma püsfut warra kofko forjada. Igga pääw tahhan siin mäe otsas seista, ja otada, kas mitte ei üht laewa juhtuks näggema, kellega jälle wöifsin omma wannematte jure widud sada.“ Kui pääw loja läks, tulli mäe otsast mahha, läks kufe alla omma öforteri, langes põlwede peäle mahha, piddas palwet, ning heitis sammalde peäle maggama.

Wies peatük.

R ä l g.

Igga pääw käis Hans seäl mäe otsas, ja watis pikki silmi merre peäle, et laewa saaks nähha, agga ei juhtunud kauba laewa, egga ka kallamehhe pati näggema. Nüüd tulli temmal hirm peäle, sest temma näggi et ta leib ja pähkliid jo hakkasid ärra löppema. Sedda leiba, mis temmal weel olli, leikas temma tükkiks katki, ning arwas siis igga tükki päwaseks jäuks. Leib olli kōwwa kui kiwwi, ning kui söi, pididi ta esüte wee sees ülles leutama. Pähkliid ollid tal ni kallid, kui kulla tükkid. Mõnne aja pärrast tulli nüüd se pääw, kus wiimse leitwa rasufesse pididi suhho pistma, ning ka wiimse pähkle ärra söma. Sel öhtul heitis temma,

täis murret, ennast mahha, ja teisel hommikul, unnest ülles ärkates, waewas söma hädda tedda wägga kangeste. "Dh sinna armas Summal," ütles temma, minna ei wõi mitte sedda uskuda, et sinna mind nälga lasfed ärra surra! Sinna olled jo seia sadik mo eest murret kannud! Et mul kül leib ning pähklid otsas on, saad sinna mind töest teist wiisi üllespiddama. Sinno peäle heidan minna omma lotusse, sinna ei sa mind mitte mahhajätma!" Kui temmal nüüd midagi ennast süa ei olnud, siis hakkas ennesele rohho juresi toidusfeks korjama. Paljo neid ei leidnud, sest se maa olli wägga kiwine. Hallika ümbert juhtus temma jännese kapstaid leidma, mis temmal parrem mekkisid, kui keige kallimad wina marjad, agga söma isso ei woiwad ta mitte nendega ajada. Tühja kõhhuga istus merre ärde mahha, watas omma issa maa pole, ja ütles: "Dh Summal, kui paljo head teggid sinna minnul seäl, ilma et minna sinno heategemisfi olleks kalliks pidanud, ja sind nende eest tännanud! Keigesuggused wilja puud kaswawad seäl, oksad kõwveras maa pole omma wilja meile pakkumas. Seäl jooksid mul meening pima jõed. Anna mulle andeks, et minna sind keik selle eest ei olle tännanud!" Kui temma nenda kõnneles näggi ta punnaste somustening muste silmadega fallo merre sees ujuwad, ja mötles isse enneses: "Dh peaksün minna neid kätte sama omma nälga waigistada. Wörz

Ku minnul ei olle, ning kättega neid finni wötta, ei olle wõimolik!" Se teggi temmal wägga haiged, et ta neid kallofessi näggi, agga kätte ei sanud. "Pühha Summal!" ütles temma, "sinno armas poeg ütleb, et üks issa, kui temma poeg ta käest kalla küsib, temmale mitte ussi ei paku. Anna minnule ommetegi nõu, kuidas neid wõiksin merrest wälja tõmbada, et nälg minno üle wõimust ei sa." Nüüd tulli üks lind lendades, kellel üks mulla maofenne nokka wahhel olli, ning heitis ennast ühhe kuse puu otsa peäle, mis merre ärdes kaswis. „Armas taewane Issa," ütles Hans, sinna toidat ka neid linnofessi taewa al, oh ärra jätta mind arowitamatta! Linnofenne löi nüüd mulla maofesse, mis nokka wahhel olli, wasto otsa, ja tahtis tedda ärra surmada, agga kulkus temma nokka wahhelt merresse. Si pea kui wee sisse kulkus, tullid kohhe kallad, ja nelasid tedda ärra. Kui Hans sedda näggi mis maofessiga sündis, wöttis ta omma kühbara peält selle rohkelisse paelakesse ärra, mis weike ödde olli nõõpnõelaga senna peäle finni pistnud, wöttis ühhe maofesse, panni paela otsa, ja heitis wette. Kallad ei tulnud liggi, sest pael olli wägga lühhikenne. Nüüd wöttis ja siddus tedda omma reisi keppi otsa, ja wiskas tedda jälle, maofenne otsas, wette. Kui se olli sündinud, tulli kohhe kalla, ning nelas maofesse alla. Hans tõmbas paela wälja, agga kalla kulkus

nõri otsast taggasi wette. Temma katjus mitte korda sedda wiisi, agga ikka tõmbas ta paela tühjalt mäele. „Sel wiisil ei püa minna üh-tegi!“ ütles Hans; „üks hagi kenne peab paela otsas ollema, kelle külge kalla wõiks rippuma jada!“ Temma wöttis selle nõõpnõela, kellega ta weike õdde selle rohhelisse paela temma küh-bara peäle olli finni pannud, murdis otsa kõw-weraks, siddus paela nõela pea külge finni, panni maofesse hagi otsa, ning heitis nüüd omma õnge merrde. Ni pea kui õnga wette lastis, tulli kohhe üks kalla, ja nelas maofesse keige õngaga alla. Hans tõmbas nõrist, ja — oh rõmo! üks kallakenne sapputas õnga otsas. Nüüd peästis kalla õnga külgest lahti, ning wiiskas õnga jälle merrde. Mitto kord tõmbas ta ka õnga tühjalt mäele. Ühhe lühikesse aia sees tõmbas ta kuus tükki wälja. Kes olli nüüd õnnelikum, kui temma! Terrast, kiowi ja taela olli temma koddunt kasa wõtnud. Nüüd hakkas ragusi kofko korjama, ning kalla küpse-tamisse tarwis tuld ülles teggema. Tükki aia pärrast wõis ta nüüd jälle omma nälga wai-gistada.

Nüüd juhtus ta ka furi kallo merre sees näggema. „Peaksin minna ühhe nisugguse kätte sama, sellega woiksin jo paar päiwa aita-da!“ Sedda teadis Hans kül, et nisugguse nõrga riistaga, kui nõõpnõel olli, suurt kalla merrest wälja ei woi sada. Nüüd mõtles temma

ühthe ja teist pididi, kuida ennesele suremat õnga woiks walmistada. Ükkitselt tulli mele, et olli padi tükkide sees raud naelu näinud. Temma läks senna, kiskus ühhe naela seält wanna padi tükki seest wälja, ihhus tedda kiwwi peäl õige terrawaks, murdis otsa kõwweraks, kiskus omma wanna kaela rättiko seest lõngu wälja, punnus neist ühhe nõri, siddus selle kõwweraks murtud naela senna otsa, panni maofesse hagi külge, heitis õnga mernde, ning tõmbas ka nüüd temmaga need sured kallad wälja. Mitto forda juhtus kül, et kallad õnga otsast mernde taggasi kukkusid. Hansul tulli nüüd mele, et omma lapse põlwes ühhe kütti jures ühhe nole olli näinud, ja et kütti käest olli küsind, miks pärrast nolel kistsud külges ollid. Küt olli temmale ütelnud, et need kistsud selle pärrast seäl ollid, et nool hawa fisse kinni jääb, ning mitte wälja ei tulle, Hans walmistas ennesele nüüd ühhe õnga kistsudega, mis temmal wägga waewalik olli tehha, sest et fiin muud ei olnud, kui kaks kirwest ning üks nugga. Nüüd püdis ta selle õngaga paljo fallo, ja arro forda juhtus nüüd, kui üks falla õnga otsast lahti peäsis.

Se püdiminne olli sel weiksel kallamehhel ifka weel wägga raske, sest temma käed wässi-
sid ärra, sedda õnga witsa hoides. Üksford, kui jälle õngitses, juhtus, et üks puu laastofenne laenedest õnga jure sai aetud, selle ümber õnga nõör ennast kinni mäsiss; nüüd näggi

Hans, et temma sedda witsa ennam ei prukind
 Täes hoida; nüüd wois temma witsa otsa maa
 sisse pista, ning seäl jures seista; kui ta nöri
 ta järrel lastis, siis kelis se pilpakenne õnga
 pöhyja minnemast. Ja nüüd wois temma sest
 laastust nähha, kui kalla õnga otsas olli. Kui
 se pilpakenne lifus, siis tõmbas Hans ruttuste
 nöri, kelle otsas kalla rippus, weest wälja.
 Üksford juhtus temma jälle hädda sisse, ning
 pididi mitto peäwa nälga kannatama. Merre
 peäl tõusis kange tuul, ja temma ei woinud
 mitte õngitseda, sest laened käisid ni kangeste,
 et ei julgend merre ärde minna. Temma möt-
 les nüüd järrele, kuidas teine ford selle õnne-
 tusse eest ennast hoida, nälga kannatada. Kae-
 was ühhe augo maa sisse, ning lastis hallikast-
 puhhast wet senna sisse jooksta, ni kawa kui se
 auk täis sai. Senna sisse panni temma siis
 keik need kallad, mis ta agga püdis, kust temma
 iggal aial, kui agga tarwis olli, wois wötta.
 „Oh kui rõmus ollen minna nüüd, ütles Hans,
 sest nüüd ei karda minna mitte ennam nälga!
 Mil wisil pean sind, armas Summal tännama!
 Nüüd ollen minna hea melega siin sare peäl ni
 kawa, kui sinna mind siit saad üksford ärra
 peästma!“

Kues peatük.

K o b a s.

Et Hansul nüüd kül ennam karta ei olnud,

et jänno ehk nälg temmale waewa teggi, siiski olli temmal ikka suur himmo süddames, omma wannemaid, õddesti ning wendasi nähha sada. Ühhel hommikul, kui jälle kaljo otsa läks, näggi temma ühhe sure laewa sare liggi tullewad. Mis rõmo temma siis tundis, woib igga üks kül arwata. Kui se laew ikka liggemale tulli, tõi Hans ussinaste ühhe kuse ritwa, sidus omma ninna rätikõ lippuks senna otsa, sellega laewameestele märki anda. Kni se laew jo ni liggi olli tulnud, et laewamehed sedda lippo olleksid woinud nähha, kändas se laew teist teed, ning purjetas sarest möda. Kui temma nüüd sedda näggi, et se temmast möda läks, langes temma tröstimatta kaljo peäle mahha, ja nuttis kaua aega halledaste. Nüüd tullid need sannad temma mele, mis isä temmale ükskord olli ütelnud: „Mõnni kord näikse Jummal õnnetusse sees omma abbiga meil õige liggi ollewad, agga tõmbab omma käe jälle tagasi. Siiski ei pea meie mitte kaksite mõtlema; sest kui temma meil kohhe omma abbiga liggi ei olle, kui meie tahhame, tulleb temma weel surema abbiga sel tunnil, kus meie ei oleks woinud mitte odatagi. Keif mis Jummal meile sadab, tulleb meile õnnistusseks, kui mitte siin, siis seal teises ilmas!“ Siiski lotis temma weel, et ehk üht teist laewa nähha saab. Sui hakkas jo ärralõppema, ilmad läksid päaw päwalt ikka külmemaks, ning wihma sadas

wägga fangeste, ni et Hans fuse ofside al en-
nam ei wöinud wihmawarjo leida. Keif se maa
olli märg, ning ka metsades ei olnud ühte kui-
wa paika leida. Kwi wihm wiimaks järrele jäi,
siis hakkas Summal jälle lund andma. Nüüd
olli Hans jälle täis hirmo, ning ütles ühhel
hommikul kui temma ülle feige ihho külmetas:
„Minno Summal, mis luggu saab minnul ol-
lema kui ilmad öige külmaks lähwad; siis saab
külmi töest minno ülle woimust wõtma. Lasse
mind üht paika leida, kus minna wõiksin wihma
ning lumme eest warjul olla!“

Nüüd läks temma kohhe warjopaika enne-
sele otsima, ja leidis ühhe sure kopa kaljo wah-
hel, kelle ümber kaks warna kuuske kaswasid,
astus senna sisse ja ütles rõmoga: „Se koba
on töest Summalast minno tarwis lodud. Seia
woin minna wihma ning lumme eest warjule
minna. Ja nüüd näen minna armas taewane
Issa, et sinna minno eest murret kannad!
Sinna olled mulle sõmist ja jomist annud, ja
nüüd kingid sinna mulle weel ellomaia. Minno
su ei jowa mitte üllesräftida, mis tänno minna
sul wölgo ollen! Hans forjas nüüd samlaid
koko, kandis omma weikse hone sisse, ja mag-
gas nende peäl wägga heaste. Temma wiis
ka siis weel omma wee kappakesse, omma kedo-
potti, omma kausi, ning mis tal weel olli, ho-
nässe. Talwe seisis temmal ikka weel ees. Nüüd
forjas ta ka puid koko, kandis maja jure, ning

katsus omma toa sees tuld ülles tehha, agga
 temma ei wöind siis seäl sees ellada, sest se kibbe
 suits tahtis tedda ärralämmatada. Kui temma
 ennam ei wöind sedda tuult kannatada, mis
 senna sisse puhhus, siis punnus temma paio
 wössufestest ühhe ukse, ning pani augo ette,
 ja toppis keif praod sammaldegaga finni. Ühhe
 weikse augo teggi ta ukse sisse, kelle läbbi päwa-
 walgus sisse paistis. Nüüd olli temmal öse soe
 kül. Omma toa nurka teggi ta lee, kus tuld
 kalla küpsetamisse, ja keetmisse tarwis wöis
 ülles tehha. Wääwli tikkusi hoidis ta kui omma
 hinge. Tuhhande rubla eest ei olleks temma
 mitte ühtegi ärra münud. „Ilma wääwlitik-
 kudetta“, ütles temma, „olleks piddand minna
 kallad torelt ärra söma, ja külml olleks mind
 ilma nendeta siin ärra wötnud.“ Nisamma
 tarwilikkud ollid temmal ka tulle kiwwi ning ter-
 ras! Ühhel hommikul, kui Hans ommast toast
 wälja tulli, näggi temma keif kohhad walged
 ollewad, sest sel ösel olli süggawad lund sadda-
 nud. Nüüd tännas temma Summalat, et tal
 üks koht olli, kus ennast wöis soentada, ja kül-
 ma eest warjul hoida. Tulle ärdes seistes, olli
 Hansul kül ka iggaw, ning mötles ühte puhku
 silmaweega, nende römo päwade peäle, mis
 tal isä maias ollid olnud. Nüüd tulli temmal
 meie, kui temma enne wannematte, wennade
 ning öede jures römus olli, kui isä korwi tegge-
 misse jures ennemuistid juttusi ajas, öed fedra-

sid, ning emma wõrku fuddus, ja mitto ford
meile pähklid, ja küpsetud õunu wäljajaggas.
Et temmal talweaeg wägga pitk olli, wöttis ta
mitmesuggused tööd ette. Sure waewaga teggi
ta neist wanna padi tükkidest, ühhe laua ning
pingi; panni omma toa ukse ette seisma, ja
teggi nende ülle ühhe lauast kattuse, kelle al ta
ka mönnel fuiwal päwal wõis istuda, õnga
nõri kerutada, kallu puhastada, ja ka muud
teisi asjo wõis walmistada. Rohhelisse paiga,
omma maja ümber, teggi temma tassaseks.

Kewwade, kui merre kajakad jo pessitelle-
ma hakkasid, siis juhtus mõnne munna pessast
kätte sama. Merre linno firjuid munne sües
tullid temmal lihawette pühhad mele. Nüüd
wõis temma jälle jännese kapstaid ja rohho juri
ennesele toiduks korjata, mis tal wägga head
mekkisid. Kui Hans jo kalso olli püüdnud, puid
rajunud, ning muud teisi tösi ärra teinud, siis
läks ta merre ärde konnaakarpisi, ning nende
seest perlid, korjama. Sest et innimesi seal ei
kainud neid korjamas, leidis temma wägga pal-
jo; ning mõnne sees ollid nisuggused perled,
mis mitto sadda rubla wäärt ollid. Kõrgastest
walmistas Hans ennesele weiksed korwid, kelle
sisse temma neid kallid perlid korjas. Hans
ohkas nüüd ommas süddames: „Kui Summal
üksford mind siit wannematte jure aitab, siis
tahhan minna keik need perlid neile kinkida, et
nemmad omma wanna hea sees ei prugi palle

higgiga leiba süa. Nemmad on mulle küül palju head teinud; agga minna ei wõi neid nüüd mitte aidata! Anna sinna, oh armas Summal, et minna omma abbi läbbi neile weel wanna hea fees wõiksin römo teha.“

Seitsmes peatük.

Hanso seltsimees.

Tööd tehhes ei olnud Hansul kiwwi sare peäl mitte aeg iggaw. Mõnniford, kange wihma, ning kõwwa külma aial, kui temma omma lauast kattuse al ei wõinud tööd teha, siis piddi temma jälle weikse maia sisse, kaljowahhele, minnema, kus temmal jälle iggaw olli, ja seal õhtas mitto korda: „Oh, küül on raske ühhes kohhas olla, kus keddagi ei olle, kellega wõiks mõnni janna räkida! Oh, kui õnnelik olin minna omma isja maias!“ Ennamiste igga pääw mõtles temma omma wannematte peäle, ning õsel näggi neist unnes. Üksford tulli temma auwäärt isja temmal unnes ette, Hans nimmetas ennast temma pojaks, kutsus isja enese jure, sirrutas ommad käed wälja, temma kaela ümber hakkada, ning kui ta isjale tahtis suud anda, — ärkas temma ülles, ja hakkas halledaste nutma, et wessi möda palgid mahha jooksis. „Oh, kui armsaks piddas mind minno isja, kui minna temma jures olin! Kui sõbralikkult räkis ta minnoga, ja kui palju head teggi temma minnule! Mis murre on se nüüd, et ta

minnust ni kaugel on, et minna tedda, ning
 temma mind, nähha ei sa! Temma ei tea ka
 mitte sedda, et minna weel ellan!'' Hans wa-
 tas ülles taewa pole, ning ütles: „Minnul on
 weel üks teine isä, Sinna, minno feige arm-
 sam taewane Isä! Isholikko filmaga minna
 sind kül ei näe; agga waimus tean minna, et
 sinna seäl üllewel, seäl taewas olled, ning min-
 nul siin maa peäl liggi olled! Sinna armastad
 mind tuhhat ford ennam, kui minno isä siin
 maa peäl mind wõib armastada. Sinna nääd
 mind, ning tead ka feik minno mõtted. Minno
 isä siin maa peäl ei kule mind mitte, ning
 minna ei wõi nüüd ka temmaga mitte kõnne-
 leda; agga sinna kuled feik minno sannad; sin-
 noga wõin minna igga filmapilk räkida. Sinna
 ei rägi minnoga mitte nenda, kui innimesed in-
 nimestega rägivad; sinna annad minno sisse
 head mõtted; sinna sadad mo süddamesse troosti
 ning rõmo. Sinna annad minnule omma ar-
 mastust, andide läbbi tunda. Oh, kui armo-
 likult olled sinna ka siin sare peäl minno eest
 murret kannud! Kui õnnelik ollen minna, et
 ma sind tunnen! Kui õnneto, kui nuhtlusse
 wäärt ollesin minna, kui minna sind peaksin
 ärra unnustama! Mi kui minna siin wõera sare
 peäl, ifka omma wannematte peäle mõtlen;
 tahhan minna weel tuhhat forda ennam sinno
 peäle mõttelda, armas taewane Isä. Oh kui
 õnnis on se innimenne, kes sind tunneb, sind

armastab, ning omma lotust sinno peäle pan-
neb. Temma ei olle ilmas üksi; iggas paigas
on üks söbber temmaga, kes tedda keige hädda
seest wõib wälja aitada. Sinno jures armas
taewane Jssä, leian minna warjo paika, troosti
ning abbi. Ja ni kui minna omma isä siin
maa peäl otan nähha sawad, nenda saab ka
üksford se õnnis tunnikenne tulles, kus minna
sind pallest pallesse nään.“

Mitto ford läks Hans keige förgema mäe
otsa watama, kui päike tõusis. Kui taewas
ning merri ifka punnasemaks läksid, ja päike ni
punnane, kui tulli, ennast näitama hakkas, siis
täitsid pühhad mõtted temma süddant; temma
langes põlwile mahha, ning kummardas tedda,
kes sedda immet on lonud. Keige armsam olli
temmal õhto palwet luggeda, kui ta näggi päi-
kest alla minnewad. „Sinna, oh taewane
Jssä, olled jo se, kes päikest tõusta ning jälle
alla minna lasseb, et temma innimestele, sinno
laslele, paistab, ning keigile, mis ellab, ning
õitseb, soja, kaswu ning siggidust annab.“ Ka
rõmustas ennast Hans wägga, kui õ ajal kuud
ning tähhed paistmas ollid, ning ütles: „Ma
ning taewas kiitwad sinno kätte tööd, ning
nenda kui need tähhed selle sinnise taewa illo ül-
lendawad, nenda ka need kollased lillikesed,
sedda rohhelist paika minno ukse ees.“ Hans
olli omma lapse põlwes, lilledest illusaid fran-

fisi teinud, ning need willased nuppud, mis
 õitsemissel järrel sünnivad, lapselikko lustiga
 ühheft ärra puhunud. Nüüd watis temma
 hopis teist wisi nende peäle! „Iggaühhe weibse
 fullesse külgis on üks seme terra. Igga ter-
 rafenne on kui üks laew purjedega, kelle seast
 paljo maa poolt tulega seia on purjetanud, kus
 nemmad on kaswama hakkanud, kelle juurtega
 minna ennast nüüd toidan.“ Neid weibessi
 männo armastas Hans ka wägga, „sest kui
 neid ei olleks,“ ütles temma, „siis saaksin
 minna wistist sin ärrakülmama.“ Temma wöt-
 tis neid männi kabbikessi, poetas need somused
 küllest ärra, ning leidis igga somuse al ühhe
 seme terrakesse. Ka need semeterrakesed on
 maa poolt seia lendanud; need männad on ka
 sin sedda wisi sigginenud, kui need kollased woi-
 lillekessed, mis minno ukse ees kaswawad.“
 Kui samla peäle watas, siis ütles: „Ka se sam-
 mel kulutab Summala suurt wägge. Ma ning
 taewas on kui sinno auu tempel, ning minno
 südda seäl sees, üks sul pühhitsetud altar!“
 Kui ma ning taewa ütles Summala templi ol-
 lewad, tulki temmale mele, et nüüd enam ei
 firrikus käi. Walmistas männa puust ühhe
 risti, ning panni omma toa ukse ette seisma, ja
 kui ommad silmad risti pole pöras, tulli temmal
 mele, kui meie õnnisteggia Jesus Kristus risti
 külges rippus. Seäl risti al olli temmal feige
 armsam need palwet luggeda, mis temma omma

wannematteft olli öppinud. Mitto ford tulli Hansul Joannes mele, kes pühha innimenne olli, ja ka omma lapse põlwes kaua aega üksi kõrbes ellas. „Summal ei olle mind tõest mitte ilma asjata seia saatnud!“

Kahheksas peatük.

Ued waewad ja kannatamisjed.

Seni ajani olli Hans omma weikse sare peäl öige terve olnud. Ühhel päwal läks temma merre ärde ennast jahhutama, ning astus koggematta ühhe klaši tükki omma jalla kanna sisse, mis temmal wägga suurt wallo teggi. Sure hädda ning waewaga käis temma kargo najal hallikast wet, jänno kustutamisse tarwis, tomas. Se olli temmal õnneks, et tal söma isju ei olnud. Kui temma nüüd jures häddas, ilma abbita, kopas, sammalde peäl külleli maas olli, mötles temma silma weega omma issa maja peäle. „Dh“, ütles temma, „kui minnul koddoo middagi haiged teggi, kuidas murretsesid minno wannemad minno eest! Minno issa läks issi tohtre järrele; minno emma andis mulle rohho sisse, ning tõi mulle keige parremad haige roga. Keik pallusid minno eest Summalat! Agga siin ollen minna üksi, ning ilma abbita! Dh, se olleks hirmus ollewad, kui minna siin sare peäl peaksin hinge heitma!“ Temma tõstis ommad käed ülles taewa pole, ning ohkas: „Dh sinna armas taewane Issa, sinna olled üksi minno

abbimees! Et minna kül feigist ilmaſt mahha-
 jäetud, ſiis ei ſa ſinna mind tõeſt mitte mahha
 jätma! Oh hallaſta minno peäle! Sinna
 olled mind ſeia ſadik aitanud; aita mind ſiis ka
 nüüd! Kingi mulle jälle terwiſt, ning anna et
 minna weel omma wannemaid wõikſin enne
 ſurma nähha ſada!" Nüüd tulli temmal mele,
 et omma wannematte waſto ifka ei olle ſanna-
 kulelik, ja tännolik olnud. "Keif ommad ſüüd
 tunnen minna nüüd", ütles Hans; "anna
 mulle andeks minno eſſitused, armas taewane
 Jēſa!" Haiguse ajal ohkas ühte puhku Jum-
 mala ning temma armsa poja Jēſuſſe Kristuſſe
 pole; ja temma palwe ſai kuulud. Jummal
 ſinkis temmale jälle pea terwiſe. Kui temma
 nüüd jälle eſſimeſt korda wõis ilma ſarguta
 kääia, langes temma põlwede peäle mahha, ning
 tännas ſe eeſt Jummalat. Palwe ſees ütles
 temma ka: "Armas taewane Jēſa! Terwiſele
 olled ſa mind arwitanud, ma lodan ka, et ſa
 mind wannematte jure jälle taggaſi aitad."

Ühheksas peatük.

Suur õnnetus.

Ennam kui ükſkord käis Hans ſelle feige
 kõrgema mäe otsas, et laewo merre peäl nähha
 ſaaks. Nõnne aia pärraſt näggi nüüd üht
 laewa kiwi ſare pole purjetawad, ja kui ta jo
 õige liggi ſai, wöttis teiſt teed, ja läks ſareſt

möda. Laewamehhed ei wöinud mitte otse kühhe sare peäle tabbada, sest selle ümber olli paljo kiwwa. Ja iggakord, kui laew kiwwide liggi jõudis, wöttis ta teist teed. Ühhel päwal, kui Hans jälle üht laewa, täides purjus, temmast möda näggi minnewad, sai ta südda wägga kuruwaks. Temma andis ennast Jummalale holeks, ja ütles: „Se on Jummalale tahtminne, et minna weel kaueminne siin sare peäl pean ollema. Tulleb üksford minno ärrapeästmisse tunnikenne siit wangi tornist, kül temma siis saab selle tarwis nõu ning teed leidma. Temma holeks jägo keif, sest temma teeb keif heaste.“ Hans mötles, et weel ühhe talwe piddi sare peäl ollema, ja raius siis puid, forjas kuiwi ragusi kofko, ja kandis neid omma weikesse majakesse siis kuiwama. Ühhel hommikul, öige warra, läks Hans jälle puid talwe warraks forjama, ja kui löuna möda olli, hakkas süa himmusa tama. Wöttis need raud, mis olli leidnud, ölla peäle, ja ruttas nüüd koormaga koddoo pole. Möda teed, ühhe künka taggant wälja tulles, ehmatas ta wägga, kui ommast toast suitsu ja tuld näggi tõuswad. Üsfinaste jooksis ta sena, agga keif olli jo, mis temmal agga ial olli, ärra põllenud. Hommiko wälja minnes olli ta toa ukse lahti unustanud, ja tuul olli tulle sööd ragude sekka ajanud, kus nemmad öhkuma hakkanud. Na need faks mända, mis ta toa ukse ees faksasid, põllesid kui waklid. Nüüd

lõi Hans ommad käd fokko ning ütles: „Armas Summal, se lauast kattus, mis on mahha kuffunud, on mo kedo potti purruks lõnud; nüüd ei wõi minna enam kalso keta. Nüüd ei olle mul enam pinki egga lauda. Oh minno Summal, kui suur õnnetus on se, minno waese lapsel! Keif minno riistad, kellega kalso püüdsin, on ärrapõllenud. Mis pean nüüd teggema! Minna ei tea enam nõu ennast awwitada! Kälq saab tõest mulle otsa teggema! Taewane Issa, olle sinna nüüd mul omma abbiga liggi!“ Ta läks nüüd omma maiakesse sisse, agga ei wõinud seäl sees ennast kawa üllespiddada, sest pörrand olli wägga tuline. Hans ohkas! „Oidakse küll, õnnetusfest tulleb õn! agga kui minna omma õnnetusse peäle watan, kuidas wõib se mulle õnne jata? Minna nään, et minno hädda ilma otsata on. Kui minna olleksin innimeste seas ellanud, siis olleks minno kahjo mitte ni suur, mis tulle läbbi on sündinud, sest siis olleksid sõbrad mind aitand, neid riisto, mis ma tulle läbbi kautasin, jälle murretseda.“ Poisikenne olli nüüd keif se pääw täis kurbduft. Ohto hilja tahtis jälle omma hõneste taggasi minna, agga ei wõinud kange lõhna ning suitso pärrast seäl sees olla. Hallika ärdes piddas nüüd omma õmaja, ning üks kahjo tük olli temmal wõdiks. Temma olli wägga kurtw, ja ei wõinud sure murre ning süddame wallo pärrast maggama jada. Silma

weega, ohkas ta ommas süddames: Minna olen kui üks waene linnofenne taewa al, kes ommast pesast on wälja aetud!" — Watas nüüd ülles taewa pole, leidis taewa õige selge ollewad, näggi kuud ning tähti paistwad ja ütles: „Oh armas Jummal, kui illus wõib weel sinno jures, taewas olla! Kui hea saab meil üksford sinno jures ollema! Seäl üllewel, seäl on meie pärris paif, seäl on meie isfa maia! Mi kui minna siit sare peält omma isfa maale taggasi püan: nenda, ja weel ennam himmustan ma sind nähha, armas taewane Issa! Keif se ma on kui se sarefenne, kus peäl minna ellan! Junimestel maa peäl on, kui minnul siin sare peäl paljo kannatada, waewa, külma, nälga, hädda, ning wiimaks surma. Agga sinno jures taewas ei olle jänno, ei nälga, seäl on täielik rööm ifka ning iggawest!"

Künnes peatük.

Kaugest sõbrad.

Kolm aastad olli Hans jo seäl sare peäl ellanud. Temma wannemad arwasid tedda merre põhjas hingawad, ja lootsid tedda teises ilmas nähha sawad. Ühhel hommikul, sel aial kui pähklid walmis ollid, ütles isfa omma laste, Andrese ning Marri wasto: „Lapsed, olge walmis, minna tahhan tänna teiega rohhelisse sare peäle minna, paio ofsi toma; siis tahhan minna ka pähklid forjada, sest sel aastal on nemmad

ka ni heaste kaswanud, kui sel aastal, kui Hans weel ellas." Lääksid siis sare peäle ja kui ollid jo kül paio okfi leikanud, istusid ühhe puu alla mahha leiba wõtma. "Urmad lapsed," ütles issa, "se on sesamma puu, kelle al minna teie wenna Hansoga wiimist forda löunat piddasin!" Temma kõnneles nende lastele keik, mis Hansul seal olli sündind. Wiimaks ütles ta: "Waatke," kääga merre peäle näidates, "senna näggin minna tedda merre laenede wahhele kadduwad!" Issa silmist jooksis wessi möda palged mahha; Andres põris ennast ümber, ning ei tahtnud mitte näidata, et ta nuttis; Marri nuttis öige süddamest. Nemmad läksid nüüd metsa, ning korjasid ommad korwid pähkliid täis. "Kül meie kallis emma saab ennast rõmustama," ütles Andres, "kui temma ni paljo pähkliid nääb!" "Oh," ohkas Marri, meie emma on sel aial, kui pähkliid walmis, ikka täis kurbdust, sest ta mötleb siis Hanso peäle. Kui ta neid pähkliid saab näggema, siis wöttab temma wistist halledaste nutta!"

Issa mötte olli nüüd koddõ minna. Andres ütles: "Urmas issa! Minna pallun sind, tulle meiega weel senna kõrge mäe otsa." Kui nemmad senna mäe peäle said, põris Andres silmad sure merre pole, ning küsis: "Issa, wata, mis se on? Seält touseb merre seest suits ülles!" Issa näggi sedda. Se olli se suits, mis Hanso toast touis. Nemmad ütlesid keik:

„Töest on üks laew merre peäl pöslema läinud!“
 „Oh Summal“, ütles Marri, „se on üks halle luggu! „Summal olgo neil waestel innimestel armolinne!“ „Minnul tulleb se nenda ette,“ ütles isä, „kui olleks seäl merre sees üks sarefenne, kust se suits tõuseb. Kas teie näete sedda ka?“ „D ja,“ ütles Marri, „minna nään sedda öige selgeste.“ „Se ei wõi mitte üks laew olla,“ ütles isä. „Se on töest üks saar, kellest minna kül seni aiani middagi ei olle teadnud. Selle peäl on wistist innimesi ellamas, sest muido ei wõi seält mitte suitsu tõusta.“ „Minno Summal,“ ütles Marri, „Hans ellab wistist seäl sare peäl.“ „Se wõib kül olla,“ ütles isä; sest senna pole sai Hans tulest aetud. „Oh kui temma weel ellaks, se olleks üks suur rõõm!“ ohkas Marri. „Summala jures ei olle ükski asji wõimatta,“ ütles isä; „se wõib kül olla, et ta weel ellab!“ Andres ütles: „Wöttame ette, ja lähme senna!“ „Se ei lähha mitte ni ussinast, armas Andres,“ ütles isä. „Meil peab üks surem paat ollema.“ Ussinaste sõudsid nemmad koddõ, ning räkisid feif kolm emmale, mis nemmad ollid näinud. Emma ning teised lapsed rõmustasid endid wägga. Teisel hommikul walmistas isä ennast jälle reisi tarwis. Karl ja Peter, mõllemad Hanso risti-issad, läksid kasa. Kui nemmad pati astusid, ütles emma, taewa pole wadates: „Summal andko, et teie minno armast poega leiaksite,

ning koddoo toofsite! " Kui nemmad jo nelli ehk wiis wersta sest rohhelisse sarest ollid möda purjetanud, näggid nemmad sedda saart. " Wend, " ütles Peter, " se on töest se saar, kelle peäl Hans ellab. " Kui nemmad jo ollid sare jure jõudnud, kargas Peter kohhe padist wälja, ning ütles: " Nüüd olleme meie jo siin sare peäl, Summal andko, et meie nüüd siin Hanso leia me. " Teised tullid nüüd ka padist wälja, ja pannid sedda ühhe kaljo külgi kinni. Karl watas nüüd selle palja sare peäle, nokkutas pead, ja ütles: " Siin ei olle mitte hea ellada; kui Hans olleks siin, siis ei tea minna sedda mitte, mis wiisil temma siin kolm aastad olleks wöind ellada. " Sare peäl eddasi minnes, juhtusid nemmad ühhe tee peäle, kus innimesse jälgi leidfid. Läkfid nüüd sedda teed möda, Hanso maia jure. Hanso issa läks eel; kartus ja lotus wöitlefid temma süddames.

Ühhesteistkümmes peatük.

Hansule tullewad woerad.

Hans olli sel ösel wägga murret täis olnud, ja ei sanud mitte omma filmagi kinni. Kui jo walget olli tunda, ütles ta: " Armas Summal! Kui minna wiimse pähkli suhhu pistsin, ja kartsin ennast nälga surrewad, ei jätnud sinna mind mitte mahha. Nüüd tead sinna, et keif need riistad, mis kallapüüdmisse jures tarwis on, on ärrapöllenud, wist saad sinna jälle teise

wisi peäl minno eest murret kandma. Sinna ei jätta neid mitte mahha, kes omma lotust sinno peäle pannewad!" Pärrast päwa läks ta omma ärrapöllenud maia jure, ja leidis seält seest weel suitsu tõuswad. Keif olli ärrapöllenud, agga se rist, mis olli teinud, olli tullest järrele jänud. "Se on armas," ütles Hans, "et se rist on jälle jänud! Kui keif tuhhas ning põrmuks saab, ja kui ka üksford keif se ilm saab ärraneeldud, siis ommetegi jääb se arm, mis meie õnnisteggia meile on saatnud, kes meie eest risti peäl surma on kannatanud." Hans langes risti ette põlwili mahha, ning ohkas: "Armas taewane Issa! Anna mulle andeks, et minna mitte sinno armsa poia jälgede sees ei olle käinud. Temma andis ennast keige surema kurbdusse sees, sinno tahtmisse alla. Mi kui temma pallus, tahhan minna ka palluda: "Issa, kui se wõimalik on, siis mingo se karrikas minnust möda; ommeti ärgo sündko minno, waid sinno tahtminne." Kui Hans risti jures põlwili maas Summalat pallus, näggi tedda esiteks Peter, ning ütles tassa teiste wasto: "Waatke seäl risti jures seisab üks innimenne põlwili maas. Temma ehk wõib meile Hansust teadust anda." "Kule, waggawend," hüdis temma waljuste, kas sa ei wõi meile mitte üttelda, kas peaks siin üks poisikenne, nimmega Hans, ellama?" Hans ehmatas waggaw, kui ta innimesse heält kulis, kes temma nimme nimmetas. Watas taggasi, tundis omma

isä, heitis ennast temma kaela ümber, ning hüdis sure heäleaga: „Oh minno kallis isä!“ Isä ning poeg ei wöinud kaua aega sure römo pärast mitte kõnneleda. Mõllemil jooksid römopisarad möda palgi mahha. Wiimaks ütles Hans: „Kui minna sind näggin, olli se mul, kui ollesin üht inglid näinud, Summalast mulle mo hädda sees abbiks sadetud!“ Mõllemad tännasid ühhest suust Summalat, kes neid üht teist jälle olli leida lastnud. Nüüd ütles Karl: „Tunned sa ka meid?“ „Kül armas söbber,“ ütles Hans. Hans küsis isalt: „Mis teeb minno kallis emma? Kuidas ellawad bed ning wennad?“ „Summal olgo tännatud, öige heaste,“ kostis isä. Nemmad istusid nüüd keik nelli mahha, ja Hans kõnneles neile, kuidas temma käsfi olli nende kolme aasta sees käinud. Hanso filmi möda jooksis räkides wessi mahha; ka isä kuiwatas omma filmi ühte puhku, ning ütles wiimaks: „Summalale olgo tänno, et minna sind jälle ollen leidnud.“

„Keige suremad römo teggi se, kui sinna meile maofesest ning suitsust kõnnelesid,“ ütles Karl. Mis wöib alwem olla kui üks maofeune, ja mis kadduwam, kui suits! Dmmeti satis se maofenne sind selle mõtte peäle, kallo püda, ning peästis sind nälja surmast. Se suits olli meil ühheks märgiks, et sinna siin ellasid, ja teggi keige sinno häddale otsa. Se on Summala förm! Temma pühha tahtminne olgo kidetud.“

Hans ütles: „Nüüd nään minna, et õnnetusfest õn tulleb. Sa tõeste, Summal teab keif asjad hea pole käända!“ Enne kui nemmad pati läksid, piddasid nemmad õhtut. Kui Hans leiha näggi, andis ta temmale suud, hakkas rõmo pärrast nutma, ja ütles: „Kolmi aastat ollen minna selle järrel iggatsenud. Ilmas ei tahha ma üht tükki subhu pista, kui minna sind selle eest ei olle tännanud.“ Kui sõnud ollid, siis läksid Karl ja Peter pati, ja isä läks poiaga kopa, Hanso wanna korteri maggama. Hans rõmustas ennast wägga, ennese isä, kedda temma olli unnes näinud, nüüd ommas toas näggewad. Nemmad kõnnelessid ühhe teisega pole õni. Wiimaks andsid endid Summala holeks, ja uinusid maggama.

Kahhesteistkümnes peatük.

Kannatus toob rõmo.

Hommiko warra tulli Peter Hanso toa ukse ette, ja hüdis: „Tõuske ülles, ja hakkame minnema!“ Mõllemad tullid kohhe wälja. Hans ütles: „Dtage weel paar filmapilko! Enne kui minna siit sare peält lähhen, pean minna Summalat tännama, mitte üksi nende heateggemiste eest, mis ta mind nende kolme aasta sees on lasknud maitsta, waid ka keige nende kannatuste eest, mis ta minno ülle on saatuud!“ Temma langes nüüd risti alla põlwili mahha, ja tännas Summalat filma weega. Nüüd teggid nemmad min-

nefit. — Kui jo koio ollid jõudnud, fargas Hans kohhe padist wälja, langes emma kaela ümber, terretas ka teisi wende ja õddesi, ja hakkasid keif sure rõmo pärrast halledaste nutma. „Minno Summal,“ ütles Hans, „minna ei wõi enam suremad rõmo mõttelda! Se rõöm wõib weel surem olla, kui meid üssford seal teises ellus keigist õnsadest wasto woetakse!“

Hans läks nüüd kolme aasta pärrast jälle amma isä maiasse. Wöttis onmad kõrkadest tehtud korwid, täis kallid perlid, panni laua peäle, ja ütles: „Wõtke nüüd minno armad wannemad, õed ja wennad, mis minna teile ollen tonud!“ Karl ütles: „Sinna olled jo suurt rikkust kasa tonud! Need perlid on mitto tuhhat rubla wäärt!“ Hans tahtis nüüd ka Kaarle waewa ärratasjuda, agga temma ei wõtnud mitte wasto, waid ütles: „Sinna wõid ennem Petrile anda, sest temmal lähheb abbi tarwis.“ Peter wöttis sedda kinki tän-noga wasto. Hans läks nüüd ühte isfärralikko kofta, heitis ennast silmili mahha, ning tännas Summalat, kes tedda seält wangitornist olli ärrapeästnud, ning wannematte jure jälle taggasi aitnud.

